

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 września 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Janusz Niczyporuk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Dobrowolski

SSN Grzegorz Żmij

w sprawie z odwołania J.J.

od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa Nr [...] z 9 listopada 2022 r.
w przedmiocie pozostawienia bez rozpatrzenia zgłoszenia na wolne stanowisko
sędziowskie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 14 września 2023 r.,

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

Krajowa Rada Sądownictwa (dalej również: „KRS” lub „Rada”) uchwałą z 9 listopada 2022 r., Nr [...] w przedmiocie pozostawienia bez rozpatrzenia zgłoszenia na wolne stanowisko sędziowskie do sądu rejonowego w Sądzie Rejonowym w B., ogłoszonym w Monitorze Polskim z 2022 r., poz. 714, postanowiła nie uwzględnić zastrzeżenia J.J. od pozostawienia bez rozpatrzenia jej zgłoszenia na to stanowisko.

W uzasadnieniu zaskarżonej uchwały z 9 listopada 2022 r., Nr [...] KRS wskazała, że J.J. (dalej również: „skarżąca” lub „uczestniczka postępowania”)

24 sierpnia 2022 r. zgłosiła swoją kandydaturę na wolne stanowisko sędziowskie w Sądzie Rejonowym w B. ogłoszone 26 lipca 2022 r. w Monitorze Polskim, pod poz. 714. Następnie, pismem z 19 września 2022 r. Prezes Sądu Okręgowego w B. na podstawie art. 57ac § 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (tekst jedn. Dz.U. 2020, poz. 2072 ze zm.; dalej: „p.u.s.p.”) w zw. z art. 15 ust. 11 i art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 11 maja 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2017, poz. 1139 z późn. zm., dalej: „ustawa o zmianie ustawy o KSSiP”) pozostawił zgłoszenie uczestniczki postępowania bez rozpatrzenia. W ocenie Prezesa Sądu Okręgowego w B. przyczyną pozostawienia zgłoszenia bez rozpatrzenia było złożenie zgłoszenia po 21 czerwca 2022 r., czyli po upływie okresu 5 lat od wejścia w życie ustawy o zmianie ustawy o KSSiP. Okres ten wynika z art. 15 ust. 11 powołanej ustawy. W ocenie Prezesa Sądu Okręgowego w B., niedokonanie przez uczestniczkę postępowania wyboru stanowiska asesora sądowego z listy kwalifikacyjnej kandydatów sporządzonej i ogłoszonej przez Dyrektora Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury stanowiło brak wykonania dyspozycji art. 15 ust. 1 ustawy o zmianie ustawy o KSSiP. Prezes Sądu Okręgowego w B. wskazał ponadto, że uczestniczka postępowania w dniu wejścia w życie ustawy o zmianie ustawy o KSSiP, tj. w dniu 21 czerwca 2017 r., nie spełniała wymagań do powołania na stanowisko sędziego sądu rejonowego, o których mowa w art. 18 ust. 1 tej ustawy, zawartych w art. 15 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 9 kwietnia 2015 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2015, poz. 694 oraz 2016, poz. 633; dalej: „ustawa z 9 kwietnia 2015 r. o zmianie ustawy o KSSiP”) oraz zawartych w art. 65 ust. 3 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (tekst jedn. Dz.U. 2017, poz. 146 z późn. zm., dalej: „ustawa o KSSiP”).

Uczestniczka postępowania 26 września 2022 r. złożyła zastrzeżenie do decyzji Prezesa Sądu Okręgowego w B. z 19 września 2022 r. zarzucając jej naruszenie art. 2, art. 32 ust. 1 i 2 oraz art. 60 Konstytucji RP w zw. z art. 57ac § 2 p.u.s.p. i w zw. z art. 15 ust. 11 ustawy o zmianie ustawy o KSSiP, poprzez uznanie, że złożenie zgłoszenia na wolne stanowisko sędziowskie po upływie okresu 5 lat od

dnia wejścia w życie ustawy o zmianie ustawy o KSSiP, z uwagi na niedokonanie wyboru stanowiska asesora sądowego z listy kwalifikacyjnej kandydatów sporządzonej i ogłoszonej przez Dyrektora Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, powoduje wygaśnięcie uprawnień do kandydowania na wolne stanowisko sędziowskie osoby, która w dniu wejścia w życie ustawy o zmianie ustawy o KSSiP spełniała warunki do składania takiego zgłoszenia. Uczestniczka postępowania zarzuciła nadto naruszenie art. 2, art. 32 ust. 1 i 2 oraz art. 60 Konstytucji RP w zw. z art. 57ac § 2 p.u.s.p., w zw. z art. 15 ust. 11 i art. 18 ust. 1 ustawy o zmianie ustawy o KSSiP w zw. z art. 15 ust. 1 i 2 ustawy z 9 kwietnia 2015 r. o zmianie ustawy o KSSiP oraz w zw. z art. 65 ust. 3 ustawy o KSSiP, poprzez wydanie decyzji z 19 września 2022 r. na podstawie przepisów sprzecznych z Konstytucją RP, które prowadzą do uprzywilejowania adresatów normy określonej w art. 18 ust. 1 ustawy o zmianie ustawy o KSSiP. W związku z powyższym uczestniczka postępowania wniosła o uwzględnienie jej zastrzeżenia, a w razie braku zgody na powyższe, zainicjowanie postępowania w przedmiocie zbadania zgodności art. 15 ust. 11 ustawy o zmianie ustawy o KSSiP z art. 2, art. 32 ust. 1 i 2 oraz art. 60 Konstytucji RP.

Na posiedzeniu KRS, Przewodniczący wyznaczył zespół członków Rady (dalej: „zespół”) oraz zawiadomił Ministra Sprawiedliwości, który nie przedstawił opinii w trybie art. 31 ust. 2b ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (tekst jedn. Dz.U. 2021, poz. 269 z późn. zm., dalej: „ustawa o KRS”). Zespół na posiedzeniu 7 listopada 2022 r. jednogłośnie przyjął stanowisko o rekomendowaniu KRS nieuwzględnienia zastrzeżenia uczestniczki postępowania. Zespół uznał, że złożyła ona swoje zgłoszenie po upływie terminu określonego przez art. 15 ust. 11 ustawy o zmianie ustawy o KSSiP, jak również nie spełnia wymogu określonego w art. 18 ust. 1 tej ustawy, co pozwoliłoby jej zgłaszać swoją kandydaturę w postępowaniach nominacyjnych do 21 czerwca 2024 r. Zespół uznał nadto, że kwestie dotyczące oceny zasadności zainicjowania postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym, celem zbadania konstytucyjności art. 15 ust. 11 ustawy o zmianie ustawy o KSSiP, wykraczają poza zakres jego działania i należy w tym zakresie sprawę przekazać do analizy Komisji

Krajowej Rady Sądownictwa do spraw obsługi postępowań toczących się przed sądami i trybunałami.

Rada wyjaśniła następnie, z materiałów sprawy wynika, że skarżąca w 2010 r. ukończyła aplikację ogólną w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury. W 2013 r. złożyła egzamin sędziowski z oceną dobrą, uzyskując 248 pkt. W listopadzie 2013 r. została mianowana referendarzem sądowym w Sądzie Rejonowym w B., a w 2015 r. ukończyła aplikację sędziowską. Zgodnie z art. 15 ust. 1 ustawy o zmianie ustawy o KSSiP, Dyrektor Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury w terminie 14 dni od dnia wejścia w życie ustawy, sporządził i ogłosił w Biuletynie Informacji Publicznej listę klasyfikacyjną kandydatów na stanowisko asesora sądowego. Na liście umieszczono aplikantów Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, którzy zdali egzamin sędziowski oraz nie zostali skreśleni z listy aplikantów aplikacji sędziowskiej, a także referendarzy sądowych i asystentów sędziów, którzy w latach 2011-2016 zdali egzamin sędziowski. Uczestniczka postępowania została umieszczona na tej liście, jednak nie dokonała wyboru stanowiska asesorskiego. Zgodnie zaś z art. 15 ust. 11 ustawy o zmianie ustawy o KSSiP kandydaci, którzy nie dokonali wyboru stanowiska asesora sądowego mogli ubiegać się o wolne stanowiska sędziowskie na zasadach obowiązujących przed dniem wejścia w życie ustawy o zmianie ustawy o KSSiP w okresie 5 lat od dnia jej wejścia w życie, czyli do 21 czerwca 2022 r. Uczestniczka postępowania zgłosiła swoją kandydaturę na stanowisko sędziego Sądu Rejonowego w B., ogłoszone w Monitorze Polskim z 26 lipca 2022 r. pod poz. 714 dopiero 24 sierpnia 2022 r., a zatem po upływie zakreślonego ustawą terminu. Rada wskazała nadto, że uczestniczka postępowania w dniu wejścia w życie ustawy o zmianie ustawy o KSSiP nie spełniała wymagań do powołania na stanowisko sędziego sądu rejonowego, określonych w art. 18 ust. 1 ustawy o zmianie ustawy o KSSiP, co pozwalałoby jej na złożenia zgłoszenia do 21 czerwca 2024 r.

W konsekwencji powyższego, uczestniczka postępowania nie spełniała wymagań ustawowych koniecznych do powołania na stanowisko sędziego sądu rejonowego. Zgodnie zaś z art. 57ac § 2 p.u.s.p. jeżeli swoją kandydaturę zgłosiła osoba, która nie spełnia warunków do objęcia stanowiska sędziego sądu

powszechnego, o których mowa w art. 61 § 1 pkt 1 oraz 3-7 lub § 2 i 5 albo w art. 63 i art. 64 p.u.s.p., albo zgłoszenie nastąpiło po upływie terminu, o którym mowa w art. 57 § 1 p.u.s.p., lub zgłoszenie nie zostało uzupełnione w wyznaczonym terminie albo wobec zgłaszającego kandydaturę toczy się inne postępowanie w sprawie powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziowskim, prezes właściwego sądu zawiadamia zgłaszającego o pozostawieniu zgłoszenia bez rozpatrzenia, za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, podając przyczynę pozostawienia zgłoszenia bez rozpatrzenia. Rada uznała zatem, że decyzja Prezesa Sądu Okręgowego w B. była zasadna, a zgłoszenie należało pozostawić bez rozpoznania.

Powyższe okoliczności spowodowały, że w trakcie posiedzenia KRS, 9 listopada 2022 r. za uwzględnieniem zastrzeżenia skarżącej oddano 1 głos „za”, przy 12 głosach „przeciw” i 3 głosach „wstrzymujących się” (ogółem oddano 16 głosów).

J.J. pismem z 29 listopada 2022 r. wniosła odwołanie od uchwały KRS z 9 listopada 2022 r., Nr [...] w przedmiocie pozostawienia bez rozpatrzenia zgłoszenia na wolne stanowisko sędziowskie do sądu rejonowego w Sądzie Rejonowym w B., ogłoszonym w Monitorze Polskim z 2022 r., poz. 714. Skarżąca na podstawie 44 ust. 1 ustawy o KRS zaskarżyła uchwałę w całości z powodu jej sprzeczności z prawem, zarzucając jej naruszenie:

1. na podstawie art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. w zw. z art. 33 ust. 1 i art. 42 ust. 1 ustawy o KRS naruszenie przepisów postępowania, które to uchybienie miało istotny wpływ na wynik sprawy, polegające na wydaniu przez KRS uchwały dotyczącej wniesionego zastrzeżenia, bez wszechstronnego rozważenia sprawy oraz bez rozpatrzenia sprawy w ogóle, tj. z pominięciem rzetelnej prezentacji podczas posiedzenia oraz bez zajęcia stanowiska, co do podniesionych zarzutów, co skutkowało wydaniem uchwały na podstawie stanowiska zespołu bez ustaleń własnych Rady (co wynikało z uzasadnienia uchwały), a w konsekwencji brakiem właściwego uzasadnienia (uzasadnienie uchwały uniemożliwia kontrolę instancyjną, z uwagi na brak stanowiska co do podniesionych zarzutów, przy jednoczesnej jej wewnętrznej sprzeczności polegającej na nieuwzględnieniu

zastrzeżenia co do niezgodności z Konstytucją RP przepisów będących podstawą wydania decyzji Prezes Sądu Okręgowego w B. i stwierdzeniu, że kwestię oceny zgodności z Konstytucją RP tychże przepisów należy przekazać do analizy Komisji Krajowej Rady Sądownictwa do spraw obsługi postępowań toczących się przed sądami i trybunałami);

2. naruszenie art. 57ac § 3 p.u.s.p. w zw. z art. 42 ust. 1 ustawy o KRS, w zw. z art. 32 ust. 1 i 2, art. 45 ust. 1, art. 60, art. 77 ust. 2 Konstytucji RP, poprzez pozbawienie skarżącej dostępu do efektywnej (skutecznej) kontroli decyzji Prezesa Sądu Okręgowego w B. w zakresie odnoszącym się do organu, który na mocy prawa został powołany w niniejszej sprawie do rozpatrzenia środka odwoławczego, polegające na niezbadaniu przez KRS istoty sprawy, tj. nie zajęciu stanowiska, co do podniesionych w zastrzeżeniu zarzutów, co miało istotny wpływ na treść uchwały, a tym samym uczyniło kontrolę decyzji Prezes Sądu Okręgowego w B. iluzoryczną;
3. na podstawie art. 398³ § 1 pkt. 1 k.p.c. w zw. z art. 2, art. 32 ust. 1 i 2 oraz art. 60 Konstytucji RP w zw. z art. 57ac § 2 p.u.s.p., w zw. z art. 15 ust. 11 o zmianie ustawy o KSSiP naruszenie prawa materialnego, poprzez oparcie uchwały KRS na uznaniu, że złożenie zgłoszenia na wolne stanowisko sędziowskie po upływie okresu 5 lat od dnia wejścia w życie ustawy zmieniającej, z uwagi na niedokonanie wyboru stanowiska asesora sądowego z listy kwalifikacyjnej kandydatów sporządzonej i ogłoszonej przez Dyrektora Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury powoduje wygaśnięcie uprawnień do kandydowania na wolne stanowisko sędziowskie osoby, która w dniu wejścia w życie ustawy zmieniającej spełniała warunki do składania takiego zgłoszenia, podczas gdy przepis ten jest sprzeczny z Konstytucją RP;
4. naruszenie art. 2, art. 32 ust. 1 i 2 oraz art. 60 Konstytucji RP w zw. z art. 57ac § 2 p.u.s.p. w zw. z art. 15 ust. 11 i art. 18 ust. 1 ustawy o zmianie ustawy o KSSiP w zw. z art. 15 ust. 1 i 2 ustawy z 9 kwietnia 2015 r. o zmianie ustawy o KSSiP w zw. z art. 65 ust. 3 ustawy o KSSiP w zw. z art. 61 § 2 pkt. 4 p.u.s.p., poprzez oparcie zaskarżonej uchwały o pozostawieniu zgłoszenia bez rozpoznania na przepisach sprzecznych z Konstytucją RP, a stawiających

skarżącą w nieuzasadnionej i dyskryminująco gorszej pozycji, z uwagi na 5-letni limit czasowy w zakresie możliwości ubiegania się o urząd sędziego, przy jednoczesnym uprzywilejowaniu pozycji adresatów normy określonej w art. 18 ust. 1 ustawy o zmianie ustawy o KSSiP poprzez wyznaczenie tym osobom limitu siedmiu lat oraz rażącym w tych okolicznościach uprzywilejowaniu adwokatów, radców prawnych i notariuszy polegającym na nieobjęciu żadnym limitem czasowym tych grup zawodowych.

Biorąc pod uwagę powyższe Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonej uchwały i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu odwołania skarżąca przedstawiła argumenty popierające przedstawione zarzuty.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Na zasadach określonych w art. 44 ust. 1 i 2 ustawy o KRS, uczestnik postępowania toczącego się przed Radą ma prawo wnieść odwołanie do Sądu Najwyższego od uchwały podjętej przez KRS w sprawie indywidualnej, do której należy sprawa dotycząca pozostawienia bez rozpatrzenia zgłoszenia na stanowisko sędziowskie. Kognicja Sądu Najwyższego w takiej sprawie ogranicza się jednak do zbadania zgodności zaskarżonej uchwały z prawem, przy odpowiednim stosowaniu przepisów postępowania cywilnego o skardze kasacyjnej (zob. m.in. wyroki Sądu Najwyższego: z 5 sierpnia 2011 r., III KRS 11/11; z 25 maja 2017 r., III KRS 11/17; z 13 lipca 2017 r., III KRS 17/17).

Analiza stanu faktycznego sprawy prowadzi do wniosku, że zaskarżona uchwała Rady z 9 listopada 2022 r., [...] nie naruszyła prawa. Istota sporu sprowadza się bowiem do oceny, czy istniała podstawa do pozostawienia bez rozpatrzenia zgłoszenia na wolne stanowiska sędziowskie w Sądzie Rejonowym w B., w sytuacji, gdy skarżąca nie skorzystała z trybu pozakonkursowego dojścia do zawodu sędziego.

W celu rozstrzygnięcia niniejszej sprawy Sąd Najwyższy wyjaśnia, że ustawodawca przewiduje określoną drogę dojścia do stanowiska sędziego (sądu rejonowego). Model postępowania nominacyjnego sędziego zmieniał się w ostatnim okresie i miał inny charakter w okresie do 21 czerwca 2017 r., a inny

w okresie od tej daty. Jeżeli chodzi o dotychczasowy model, który można określić jako model konkursowy, to występował on do 21 czerwca 2017 r. Model ten był nazywany modelem konkursowym, gdyż formalnie wszyscy spełniający przesłanki konkurowali na takich samych zasadach. Dotyczyło to grup prawników, którzy: odbyli aplikację sędziowską, uregulowaną w ustawie o KSSiP, wykonywali zawód referendarza sądowego lub asystenta sędziego przez określony w ustawie okres i złożyli egzamin sędziowski w trybie eksternistycznym, wykonywali inne zawody prawnicze (adwokata, radcy prawnego, notariusza), pełnili służbę na stanowisku asesorskim. Dotychczas obowiązywała zasada, zgodnie z którą o nominację na stanowisko sędziego sądu rejonowego można było ubiegać się wyłącznie w procedurze konkursowej, inicjowanej obwieszczeniem o wolnym stanowisku sędziowskim. Kandydaci do pełnienia urzędu musieli zgłosić się do powyższego konkursu, a wszystkie kandydatury były oceniane na równych zasadach przez Krajową Radę Sądownictwa (zob. I. Haýduk-Hawrylak, B. Kołeccki, A. Wlekińska, *Prawo o ustroju sądów powszechnych. Komentarz*, Warszawa 2018, teza 1 Komentarza do art. 61, Legalis). Obowiązywała więc reguła uniwersalnego, tj. konkursowego, modelu dojścia do stanowiska sędziego sądu rejonowego. Inny sposób dojścia do stanowiska sędziego przyjęto po 21 czerwca 2017 r. wraz z datą wejścia w życie ustawy o zmianie ustawy o KSSiP. Dotychczasowy model uniwersalny (konkursowy) przełamano, wprowadzając obok dotychczasowej drogi konkursowej wyłom w postaci ścieżki pozakonkursowej dla najlepszych absolwentów Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury. Właśnie tej kwestii dotyczy ustawa o zmianie ustawy o KSSiP. Nowy model zakłada przyznanie preferencji na rzecz jednej z dróg dojścia do zawodu sędziego i jednej tylko grupy podmiotów. Przyjęto bowiem, iż aplikacja sędziowska odbywana w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury oraz sądach jest od 21 czerwca 2017 r. podstawową (pozakonkursową) drogą dojścia do zawodu sędziego, z możliwością równoległej drogi zgłaszania się kandydatów do służby sędziowskiej z innych zawodów prawniczych (w drodze konkursu). Po pierwsze więc, zasadnicza ścieżka kariery sędziowskiej prowadzi aktualnie przez aplikację sędziowską, odbywaną w ramach Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, a następnie przez czteroletnią asesurę sądową. Mianowanie na stanowisko asesora sądowego mogą uzyskać tylko te osoby,

które ukończyły aplikację w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury oraz złożyły egzamin sędziowski lub egzamin prokuratorski z wynikiem pozytywnym. Jak podkreśla się w doktrynie, w obecnym stanie prawnym, osoby zajmujące stanowisko asesora sądowego nie muszą brać udziału w konkursie na wolne stanowisko sędziowskie. Uzyskanie asesury i nienaganna służba prowadzą do „przekształcenia”, w trybie pozakonkursowym, na wniosek zainteresowanego, asesury na etat sędziowski, po weryfikacji kandydata dokonywanej w drodze oceny sędziego wizytatora (zob. I. Hańduk-Hawrylak, B. KołECKI, A. WleKlińska, *Prawo o ustroju sądów powszechnych. Komentarz*, Warszawa 2018, teza 9 Komentarza do art. 61, Legalis). Taka jest istota tego rozwiązania. Przepis art. 15 ust. 1 ustawy o zmianie ustawy o KSSiP reguluje sposób sporządzania listy klasyfikacyjnej kandydatów na stanowisko asesora sądowego. Minister Sprawiedliwości określa, w drodze zarządzenia, wykaz wolnych stanowisk asesorskich przewidzianych dla kandydatów umieszczonych na liście (art. 15 ust. 3 ustawy o zmianie ustawy o KSSiP). Na podstawie listy, kandydat dokonuje wyboru stanowiska asesorskiego – z wykazu miejsc określonego przez Ministra Sprawiedliwości w sposób jawny z zachowaniem reguły pierwszeństwa osób według kryterium najlepszego wyniku na egzaminie sędziowskim.

Zgodnie z art. 15 ust. 11 ustawy o zmianie KSSiP, kandydaci umieszczeni na liście, którzy nie dokonali wyboru stanowiska asesora sądowego, mogą ubiegać się o wolne stanowiska sędziowskie na zasadach obowiązujących przed dniem wejścia nowelizacji w życie przez okres 5 lat, a więc w drodze konkursu. Jest to jednak możliwe tylko wtedy, gdy kandydaci nie wybrali drogi asesury w trybie pozakonkursowym. Po drugie, kandydaci mający inne kwalifikacje zawodowe niż absolwenci Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, mogą ubiegać się o stanowiska sędziowskie nadal tylko w trybie konkursowym na dotychczasowych zasadach. Po trzecie, zmiany polegają na tym, że docelowo wyłączono możliwość ubiegania się o urząd sędziego osób zatrudnionych na stanowisku referendarza sądowego, asystenta sędziego i asesora prokuratury. Także art. 106h p.u.s.p. został zmieniony ustawą o zmianie ustawy o KSSiP z mocą od 21 czerwca 2017 r., stanowiąc na przyszłość, że na stanowisko asesora sądowego może być mianowany ten, kto: spełnia warunki określone

w art. 61 § 1 pkt 1-4, tj. ukończył aplikację w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury oraz złożył egzamin sędziowski lub prokuratorski. Zgodnie z tym przepisem, warunkiem koniecznym do mianowania asesorem sądowym jest ukończenie aplikacji w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, wobec czego referendarze sądowi i asystenci sędziów, którzy takiej aplikacji nie ukończyli, z dniem jego wejścia w życie pozbawieni zostali możliwości mianowania asesorem sądowym na przyszłość. Jednakże w związku z tym, że art. 15 ustawy o zmianie KSSiP jest normą przejściową i przepisem szczególnym do art. 106h pkt 2 p.u.s.p., nadaje on osobom określonym w art. 15 ust. 1 pkt 2 ustawy o zmianie KSSiP (referendarzom sądowym i asystentom sędziów, którzy w latach 2011-2016 zdali egzamin sędziowski) uprawnienia do uzyskania statusu asesora sądowego, pomimo, że nie ukończyły aplikacji w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z 15 marca 2018 r., III KRS 4/18). Przedstawienie powyższych zagadnień pozwala na właściwą ocenę zawartych w odwołaniu zarzutów naruszenia reguł wynikających z art. 15 ust. 11 ustawy o zmianie ustawy o KSSiP.

Jak wynika z cytowanego art. 15 ust. 11 ustawy o zmianie ustawy o KSSiP, absolwenci KSSiP, którzy nie dokonali wyboru stanowiska asesora sądowego, mogą ubiegać się o wolne stanowiska sędziowskie na dotychczasowych zasadach, obowiązujących przed dniem wejścia w życie nowelizacji ustawy (możliwość skorzystania z poprzedniego modelu konkursowego). Nieskorzystanie z trybu pozakonkursowego daje możliwość wzięcia udziału absolwentom KSSiP w trybie konkursowym. Obie ścieżki dojścia do stanowiska sędziego ustawodawca traktuje świadomie rozłącznie. Skorzystanie z jednej z nich wyklucza drugą. Ma to miejsce analogicznie, jak w przypadku trybu konkursowego na stanowisko sędziego. Zgłoszenie swojej kandydatury w ramach jednego obwieszczenia wyłącza możliwość zgłoszenia w innym postępowaniu konkursowym.

Powoływany w odwołaniu przepis art. 15 ust. 1 ustawy o zmianie ustawy o KSSiP adresowany jest do osób, które nie uzyskały asesury. Z kolei uregulowania zawarte w art. 20 ust. 1 i ust. 2 ustawy o zmianie ustawy o KSSiP dotyczą stanu przejściowego i są skierowane do referendarzy sądowych, asystentów sędziów i asesorów prokuratury, a więc tej grupy osób, które docelowo nie będą mogły

ubiegać się o urząd sędziego. Dla tych grup osób przewidziano okres przejściowy. Zgodnie z art. 20 ust. 1 ustawy o zmianie ustawy o KSSiP, osoba, o której mowa w art. 19 ust. 1-4 (referendarz lub asystent sędziego), może być powołana na stanowisko sędziego sądu rejonowego, jeżeli spełnia wymagania określone w art. 61 § 1 pkt 1-6 p.u.s.p., w okresie 5 lat od dnia złożenia egzaminu sędziowskiego. Zgodnie z art. 20 ust. 2 ustawy o zmianie ustawy o KSSiP, do zgłoszeń oraz oceny kwalifikacji referendarzy sądowych, asystentów sędziów i asesorów prokuratury, którzy zgłosili swoje kandydatury na wolne stanowiska sędziowskie, o których obwieszczono po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe.

Powyższe oznacza, że ustawodawca w pełni świadomie ograniczył zakres podmiotów, które mogą złożyć swoje kandydatury na wolne stanowiska sędziowskie w trybie konkursowym, nie wymieniając wśród nich asesorów sądowych, bowiem ci ostatni realizują swoje prawo dostępu do służby publicznej w trybie uprzywilejowanym, tj. pozakonkursowym. Nie można więc uznać, że wykluczenie możliwości skorzystania w takiej sytuacji z trybu konkursowego w jakikolwiek sposób dyskryminuje skarżącą, skoro nie złożyła ona oświadczenia o objęciu asesury i w konsekwencji dobrowolnie nie skorzystała z pozakonkursowej procedury dojścia do zawodu sędziego. W jej ramach dochodzi przecież do „przekształcenia” etatu asesorskiego w etat sędziego, po upływie określonego ustawowo okresu czasu i pozytywnej ocenie sędziego wizytatora. Wybór sposobu dojścia do zawodu sędziego ma miejsce na etapie złożenia oświadczenia o wyborze etatu asesorskiego i determinuje dalszy sposób postępowania w ramach trybu pozakonkursowego. Zaletą tego rozwiązania jest stosunkowo duże prawdopodobieństwo uzyskania statusu sędziego, przy jednoczesnym bardzo korzystnym ukształtowania statusu prawnego asesora. Inna interpretacja obowiązujących przepisów ograniczałaby możliwości dostępu do służby publicznej – urzędu sędziego, pozostałych grup zawodowych (np. referendarzy sądowych czy asystentów sędziego) w ramach procedury konkursowej, w sytuacji gdyby brali w niej udział także asesory-absolwenci KSSiP. Nie bez znaczenia jest kwestia istniejących etatów asesorskich, które wybrali i obsadzili absolwenci Krajowej Szkoły Sędziów i Prokuratorów. Podkreślenia wymaga, że adresatami norm,

na które konsekwentnie powołuje się skarżąca, są osoby inne od tych, które dokonały wyboru asesury w trybie pozakonkursowym.

Podsumowując, ocena prawna dokonana przez Krajową Radę Sądownictwa w zaskarżonej uchwale jest uprawniona, a pozostawienie zgłoszenia skarżącej w konkursie na stanowisko sędziego sądu rejonowego bez rozpatrzenia uznać należy za w pełni uzasadnione. Z akt rozpoznawanej sprawy wyraźnie wynika, że Dyrektor Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury sporządził i ogłosił w Biuletynie Informacji Publicznej listę klasyfikacyjną kandydatów na stanowisko asesora sądowego, na której umieszczono aplikantów Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, którzy zdali egzamin sędziowski oraz nie zostali skreśleni z listy aplikantów aplikacji sędziowskiej, a także referendarzy sądowych i asystentów sędziów, którzy w latach 2011-2016 zdali egzamin sędziowski (w tym skarżącą). Ta pomimo jednak umieszczenia na liście nie dokonała wyboru stanowiska asesorskiego. Zgodnie zaś z art. 15 ust. 11 ustawy o zmianie ustawy o KSSiP kandydaci, którzy nie dokonali wyboru stanowiska asesora sądowego mogli ubiegać się o wolne stanowiska sędziowskie na zasadach obowiązujących przed dniem wejścia w życie ustawy o zmianie ustawy o KSSiP w okresie 5 lat od dnia jej wejścia w życie (21 czerwca 2022 r.). Tym samym wobec nie spełnienia przez skarżącą warunków do objęcia stanowiska sędziego sądu rejonowego, o których mowa w art. 61 § 1 pkt 1 oraz 3-7 lub § 2 i 5 albo w art. 63 i art. 64 p.u.s.p. i dodatkowo zgłoszenia jej kandydatury po upływie wskazanego do tego terminu (art. 57 § 1 p.u.s.p.), Sąd Najwyższy stwierdza, że nie spełniała ona wymagań ustawowych koniecznych do powołania na stanowisko sędziego sądu rejonowego.

Z przedstawionych względów Sąd Najwyższy oddalił odwołanie na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w związku z art. 44 ust. 1, 2 i 3 ustawy o KRS.

[ms]

